

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ш О Д У Н А В К А

Бр. 50.

Београдъ 10. Децембра.

1848.

БОЙ МАЦАРА СА СРБИМА

на Томашевцу

23-га Новембра 1848.

Текъ даница помолила лица,
И засія на истоку своме,
Кликну вила са Вршачке куле,
Изь грлашца млађаного свога.
Колко е узкликнула гласомъ,
Савъ е Банатъ пробудила равный:
„Ой Бога ти побратиме Стево,
Врстна главо а изъ Кнића дична!
Да ли спавашъ, да л' нехасшъ за се,
Ил' си боланъ посве оглуноу,
Кадъ не чувшъ тутанъ са свы страна
Одъ юнака и поманны коня,
Одъ топова и войнички кола.
Диж' се, побро, на ноге юначке,
И колане путалю потегни:
Ево теби по жельи мейдана.
Ето на те поносны Мацара
Одъ Вршачкогъ шанца мацарскога,
Одъ Бечя и одъ Сегедина,
И одъ главна Вечкеречка стана;
Силна сила подигла се на те
Одъ двадесетъ хиляда Мацара,
Па повукла топове огромне
Преко дваестъ има баръ четири,
Хоће на те данасъ ударити,
Са свію те страна обколити,
Сву ти войску огнѣмъ поपालити,
Ял' нзеѣи, ял' заробити.
Предъ нѣоме е Феттеръ љенерале,
Кишъ и Аппель и юшъ многи други.

Юшъ се хвали Кишъ племе банатско,
Да ће тебе ухватити жива,
Са живого кожу одерати,
Одерати па е попунити
У Србію тако оправити,
Да се прича мацарско юнаштво.“
Ал' бесѣди Книћанину Стево:
„Айд' умукни посестрима вило,
Кадъ си данасъ тако заблудила;
Нисамъ дош'о изъ Србіе дичне,
По Банату да кости одмарамъ,
Нит' самъ дош'о браћи у походе,
Да се руйна пованиемъ вина,
Већъ самъ дош'о, моя посестримо,
Да я браћи будемъ у невољи,
Те да бранимъ Србство одъ душмана.
Ако самъ се данасъ ућутао,
Я се нисамъ, сеіо, одпасао,
Веће стоимъ, на мейданъ изгледамъ,
Готовъ свагда на бой са Мацаромъ.
Докъ е мени мой соколова,
Изь Србіе до хиляду друга,
И хиляда браће граничара:
Я с' не плашимъ ти Мацара клеты.
Богъ бы дао, да ударе само.
Хоћемо се, сеіо, огледати.
У мен' нема толнко топова,
Колко е у Мацара бѣсны.
Мало ми е на брою топова;
Ковкаквы еданајстѣ имадемъ.
Али имамъ добры соколова,
Са шишаномъ што гаѣати знаду.“

Истомъ ово Книћанинъ изусти,
Али пушке припуцаше силне
Съ десне стране Томашевца дична,
У Вотошу селу граничарскомъ,
Ће удари Мацарина клета

Съ неколико хиљада пѣшана,
 И повише стотина коньика,
 Са три топа и громнымъ кубузомъ;
 Но ту Срба текъ стотина беше,
 Мала чета безъ грома топова,
 Те не могахъ сили одолѣти,
 Оборивши неколко Маџара,
 Повуче се своје главноѣ стану.
 Текъ се ово съ десне стране свило,
 Али съ лѣве садъ допреше гласи,
 Да е душманъ юшъ са веѣомъ снагомъ
 У Орловатъ село улѣгао,
 И да овде садъ љуприю гради
 Преко рѣке Тамвша крвана.
 Кадъ разабра Книѣанину Стево,
 Шта е душманъ науио клетый,
 Онъ справи неколко пѣшака,
 И коньика, све фесля люты,
 И уза нѣа едно топче мало,
 Да препрече душманину пута,
 Тврду вѣру у Линку држеи,
 Да ѣе тако изъ Идвора дои,
 И довести дивизию славу
 Панчеваца на гласу войника;
 Но се у томъ преварио люто,
 Панчевачка дивизја не доѣе,
 А душмани топове опреше,
 И љуприю силомъ саградше,
 Мало ербеку потакнуше снагу,
 И у шанецъ дотераше силно.

Садъ се даже силна сила врага,
 Те у кругу полѣ притиснувши
 Одъ Ботоша и села Жигмунде,
 И одъ Ечке па до Орловата,
 Привближи се шанцу ювачкоме,
 Са свы страна обколи га страшно,
 Са свы страна нападе га люто,
 Са свы страна топе наперю,
 Са свы страна ватру управю,
 Ха да потре войсву ербеку малу.
 Када виѣе Книѣанину Степа
 Кољко се Маџаръ уснлю,
 Онъ разреди свою малу войску
 На све стране по окопу своѣе.
 Кадъ е войсву разредио лѣпо,
 И топове свуда наѣстио,
 Онда викну својою храброю войцъ:
 „Чуйте мене мои соколови,
 Нека тутнѣа Маџарина луда,
 Нека пуца на окопе дичне,

Нека троши барута проклета:
 Ништа нама учинити неѣе;
 Вы не мойте пушке да бацате,
 Па ни топа башъ ни едногъ клетоѣ,
 Докле моя пушка не опали.“
 Стаде рика маџарски топова,
 Пада љуле по окопу храбромъ,
 Како туча изъ облака црна:
 Стаде праска проклеты кумбара
 По окопу поносита етана,
 Али Србо у окопу љути,
 Кагда тамо ниѣе никогъ нема.

Када виѣе Маџарина луда,
 Да одзива изъ окопа нема,
 Превари се, уѣде га гуя,
 Те се овда окопу прикучи,
 И на юришъ удари ювачки,
 Али онда Книѣанинъ опали,
 Када месо промашити неѣе,
 Па повика на топцие люте:
 „Картачъ сада сиѣанъ проспайте,
 И поздравлѣ Маџарима дайте!“
 Па повика на пѣшаке бѣсене,
 И на свое феслѣ ювачке:
 „Ето браѣо жельнога мейдана,
 У маџарско садъ гаѣайте месо,
 Нека знаде душманинъ проклеты
 Како Србо текъ у месо гаѣа.“
 Кадъ топови зарикаше ербеки,
 И кадъ пушке препуцаше силне
 Са окопа огнѣвита бѣсна:
 Паде Маџаръ као мува мала,
 Око шанца у крви се валя,
 Стаде тутанъ Маџарине бѣсве:
 Своя плеѣа окрену проклета,
 Наѣе награгъ изподъ огня живогъ,
 Те се тако мало поудали,
 И понови ватру изъ топова,
 Не бы л' шанецъ порушио дичный,
 Да б' юришомъ у нѣгъ улѣгао.
 Но кадъ виѣе душманинъ проклеты,
 Да одъ тога виѣе ништа нема,
 Онъ с' налюти, на шанецъ нагну,
 Ха у шанецъ улѣгнути шѣаше,
 Носѣл' бреме увезаногъ сѣна,
 Чямъ бы шанецъ затрпао дичный.
 Ал' му лоша у томъ среѣа была;
 Дочека га Србадја слава
 Лѣпнымъ огнѣмъ и ситнымъ картачомъ,
 И оловомъ изъ шишана красны,

Те иножину по земљи повали,
А остатак одби у бѣгаѣ.

Виђе Мацаръ свою муку црну,
Па се опетъ одъ шанца удали,
И на шанецъ топове окрену.
Біе клетникъ изъ топова грдны,
Сипа ђуладъ и кумбаре силне,
Башъ засути веѣ окопе шѣаше;
Али Србо odporъ дае силный,
И не гледа на ту силу грдну,
Силну силу душманина свога. —
Налюти се Мацарина пуста,
И трећій путь на юришъ потеже,
Да б' нзтер'о изъ окопа Србе;
Но му и ту лоша среѣа беше,
Одбише га, разбише му перѣ,
Па га онда поюрише бѣсно
По равници поля широкаго.
На Тамишъ га мѣхомъ натераше,
Бдва наѣ ђуприю проклету,
Нешто наѣ, нешто и не наѣ,
Нешто преѣ, нешто се подави;
А што преѣ безобзирце оде,
Оста Србо Бога пѣваюѣи.

Ту е пало Србски соколова
Свега жртвы петнаестъ другова,
А равны шесетъ и четири;
Ал' Мацара има шестъ стотина,
Што е пало и познало Србе. —

Кликни вило изъ гр'оца бѣла:
Подай Боже Србади тужной
Мало снаге, мало среѣе красне,
Да у слави узбѣ Мацаре,
И слободу да оснуе свою.
И подржи Книѣанина Стеву,
Са нѣгови храбри ратоборци,
На обрану равнога Баната.

А. Н.

ВОЛЯ НАРОДА.

Десно и лѣво чуе се гласъ, да се у ово неизвѣстно доба слобода славенски народа у опасности налази. Тако е! наша слобода естъ у опасности, ако нио самъ народъ изда; но напротивъ слобода наша стои тврдо, само ако народъ хоѣе! Воля веѣине народа ко се може противити? Али мора народъ бити савдѣ-

нѣнъ, сложанъ и укрѣплѣнъ, мора свакиј поединый припознавати себе за члана велике цѣлости, за дѣо, кои никако изостаяти несме, кадъ се цѣло позыва на дѣла. Смѣшно е то, бояти се назадованя ондѣ, гдѣ народъ хоѣе напредакъ, гдѣ онъ хоѣе побольшаня, гдѣ народъ хоѣе быѣе демократичногъ начела да у дѣйство приведе. Но народъ мора то самъ хотѣти и ово свое хотѣнѣ мора дѣломъ посвѣдожити. Кадъ народъ хоѣе, мора гледати, да употреби сва средства, коя къ цѣла воде, и коя разумъ и праведность за добра припознаю. Онда неѣе народъ бити лошта у рукама злочесты савѣтника, нити невольный слуга кратковидны господичѣа. Онъ неѣе, а приморати и натерати се неда.

Войнички баионета онъ се небои и предъ нѣима бѣжати немора; ерѣ пушке и баионети народа могу и имаю бити исто тако добри, као и войнички. Войничкѣй деспотизамъ владати не може, кадъ то народъ, и оружаный народъ, неѣе, а натерати се неда. — Шта може камарила? шта аристократія уобште? шта ли чиновништво и званичници учинити противъ волѣ сложногъ и саединѣногъ народа? Неправда ѣе у канцелларіама изгинуты, премоѣив чиновника бирократички ѣе бити уништено, ако нѣи народъ неѣе, а приморати се неда.

Воля народа е света! То до овога времена нису вѣровали званичници и господари — садъ веѣе починю да вѣрую, шта више веѣе се садъ бов те волѣ народне, но шта помаже противъ нѣ се подизати — или противити іой се? Кадъ народъ хоѣе да удѣйствуе свою волю, то ѣе онъ нио изврцити у пркосъ свакоме odporу!

Воля народа е у политичкомъ смотре-нио свемогуѣа. Само на то треба свагда гледати, да буде воля народа праведна и да она къ добромѣ води. Воля народа нио слѣдство нѣгове раздражености, него нѣговогъ размышляваня. Нѣмуе слободно саслушати савѣтнике, когъ годъ онъ хоѣе и ков за добре драки, као што му е и слободно, послушати и слѣдовати нѣіове савѣте или не.

Зато мора народъ просвѣнитавати свой умъ и умножавати свое знанѣ, ерѣ волѣ е кѣи познаваня. После неправогъ и погрѣшногъ познаваня слѣдуе неправа и не добра воля, а то е ѣа

велику штету народа, кадъ онъ хоће нешто, што нѣ право и нѣ добро. Воля народа често е подчинѣна предразсудама; а тешко е поправити то, што е већъ у своимъ послѣдницама штету причинило. Но воля народа кадкадъ и страстима подлежи, и ту е онда опасностъ велика за све!

Али велико е зло и то, кадъ народъ нема свое собствене вољъ, него се даде као средство и орудіе одъ други и поедини употребити. — У такомъ случаю нѣгови обманители употребљаваю сва средства, да бы волю народа себи подчинили, да бы своя намѣреня свеобщтима учинили и да бы народъ наговорили, да то онъ самъ хоће и намѣрава.

Тако су мађарци и Франкфуртовци терроризирали Бечліе. Кошутъ и нѣгови приврженици наметнули су народу мађарскомъ свое намѣре, и буна бечка и ратъ мађарскій нису се родили изъ слободне вољъ народа, него изъ преваромъ заведено вољъ заслѣпльногъ тамошнѣгъ жительствова.

Зато борба Славена нѣ борба противъ Нѣмаца, нити борба противъ народа мађарскогъ, него борба противъ едне стране, или партае, коя на насъ мрзи и гони насъ у својој заслѣпльности и занешености, зато, што се одъ нѣ зоставити, терроризирати и угнѣтавати недамо.

Бой нашъ е бой за слободу славенскогъ народа, а Нѣмци и Мађари погрѣшно и криво о нама мысле и суде, да мы идемо противъ слободѣ! Но то е истина, да народъ нашъ неће се покорити партаи занешены Нѣмаца и охола Мађара, нити ће продати слободу и слободну волю свою за мађарштину или за Франкфуртску нѣмчарию.

(Изъ пражкогъ вечернѣгъ листа.)

СПОМЕНИЦИ ИЗЪ ИСТОРИЈЕ СРБСКЕ.

Высокопреподобному Господину оцу Архимандриту аци Арсенію и прочимъ священникомъ, такођеръ Воеводамъ, Кнезозомъ, Баряктаромъ

и свимъ вообще у Дробняке и у Пиву живущимъ христіаномъ, о Господѣ здравствовати и радовати се.

Видѣћи да е врѣме за ваше избавленіе дошло, то шилѣмъ нѣколико Црногорацахъ у горню Морачу, и међу нѣима сыновца моего Станка, коема самъ наредію, да се съ вама састану, и за обще народно добро разговоре, и да на та станакъ буде Г. Архимандритъ Авсентіе, и главари отъ Ровацахъ и обіе Мораче, и ако ви хоћете начинъ учинити, и за свою срећу и слободу сагласно изъ свега сердца прифатити, ево за васъ и срећа и слобода, и ево я съ Црногорцима готовъ, да ви войске пошлѣмъ, а ето наша любезнѣйша браћа Србски витезовы у едно съ руссіаскомъ войскомъ близу ваше границе: садъ дакленъ то стои, у едно ваше сагласіе, кое ако утвердите, и на ову садашню згуду погледате — оно ће васъ поюначитъ да свакій страхъ и трепетъ како и браћа ваша Србли заборавите, и да юначко оружіе у деснице ваше скоро и весело приватите, за избавитъ себе и свое послѣдке отъ тешкога ярма и невољъ, у кое сте по издаи проклетога Вука Бранковића четыри стотине и двадесетъ годицахъ сваке муке подносили, и ви ћете на та начинъ не само избавльни быти, него и сувише, свое отечество и славу добити, што ви отъ свега сердца желимъ и при томъ Богу васъ препоручујући остаемъ,

Цетинѣ Іюнія 5-га 1809.

Вашъ доброжелатель
Владика Петръ с. р.

МУДРА ИЗРЕЧЕНІЯ.

* Човечіи е животъ као една кнѣига; младость е предговоръ, кадъ е овай добро написанъ, то стои да се добаръ списатель очекуе.

* Права е срећа само — быти поштень човекъ.

* Отаць и мати су те любили — награди ѿ, сыне и кѣри, круномъ честности.

* Богатомъ не достаетъ често задовољство, а шта е безъ нѣга човечія величанственность.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Печатано у Правителственой Кнѣгопечатни у Београду.